

Tankarin kirkko

270 vuotta

1754 – 2024

Tankar – historiallinen kalastajayhdyskunta

1600-, 1700- ja 1800-luvulla Tankarissa kävi kalastajia Lohtajalta, Kälviältä, Kaarlelalta, Luodosta ja Kruunupyystä. Vuonna 1860 saarella oli peräti viisikymmentä venekuntaa. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin tämä määrä oli vähentynyt lähes puolella. Vuonna 1927 Tankarissa oli enää 9 venekuntaa.

Tankarissa ei ollut kirkkoa. Rovastintarkastuksessa vuonna 1710 Kaarlelan pappes ja kehoitettiin lähtemään kalastajasaarelle toimittamaan jumalanpalveluksia silakanpyynnin aikana. Tätä käskyä ei kuitenkaan noudatettu, joten Tankarin kalastajia ja muita kalastajayhdyskuntia kehoitettiin vuonna 1727 osallistumaan emäkirkon jumalanpalveluksiin.

Kirkko rakennetaan

Vuonna 1754 Tankar sai viimeinkin oman kirkkonsa. Kalastajat rakensivat kirkkoa, ja he myös omistivat sen ja pitivät siitä huolta. Kaarlelan emäkirkko osallistui kirkkohankkeeseen antamalla 20 kuparitaalaria. Kirkko oli alunperin saaren korkeimmalla paikalla, mutta siirrettiin nykyiselle paikalle vuonna 1889 kun majakka rakennettiin.

Kirkko näyttää ulkopuolelta suunnilleen samanlaiselta kuin kalastajien tilapäisasunnot, joissa he asuivat perheensä kanssa kesäisin kalastuksen aikana.

Kirkko on 8,2 metriä pitkä ja 6,25 metriä leveä. Sivuseinien korkeus on 2,8 metriä, ja päädyt ovat 4,3 metrin korkuiset. Sisustus on hyvin yksinkertainen. Kirkossa on kaikkiaan noin 100 istumapaikkaa. Saarnastuoli on matala ja vaakasuoraan laudoitettu. Vaivaisukon virkaa toimittaa kirkon seinässä oleva aukko.

Kaarlelan pitäjän historiassa 1 **Sigrid Nikula** kirjoittaa, että kirkonpenkit olivat maalaa-mattomat vuoteen 1951, jolloin uusittu kiinteä sisustus siveltiin vaalean sinisellä öljyvärillä. Samana vuonna laitettiin myös uudet kehykset ja lasit ikkunoihin sekä maalattiin muun muassa ulkoseinät ja ikkunapuitteet. Vuonna 1921 kirkko oli maalattiin punamul-lalla ja kuparisulfaatilla, ja 1929 katto ja ikkunaluukut korjattiin. Uudet puurappuset raken-nettiin oven eteen vuonna 1964.

Jokaisella kirkonmiehellä oli oma istumapaikkansa, ja he kaiversivat penkkeihin omat puumerkkinsä. Myös hirsiseinissä on lyyjiykynillä kirjoitettuja nimikirjoituksia ja päivä-määriä.

Pärekattoisen kellokujan alla oleva kirkonkello kutsui Tankarin asukkaat koolle myös muihin tilaisuuksiin kuin jumalanpalveluksiin. Sitä käytettiin esimerkiksi kun satamako-kous piti aloittaa. Kirkonkelloa soitettiin myös perinteen mukaan hätätilanteissa, kuten tulipalon uhatessa, jotta ihmiset saataisiin nopeasti koolle.

Tankarin kirkko oli kalastajien omistuksessa, ja he ylläpitivät sitä. Kun kirkkoa 1951 kor-jattiin, antoi Svenska föreningen -yhdistys rahallista apua. Kun kesällä 1956 vietettiin kirkon 200-vuotisjuhlaa, Kaarlelan ruotsinkielinen seurakunta ilmoitti olevansa valmis huolehtimaan kirkon ylläpidosta, jos luotsit, majakkahenkilökunta ja saaren kalastajat sitä halusivat.

Taulut ja muut lahjoitukset

Kirkon koristeissa huomio kiinnittyy moniin seinillä oleviin tauluihin, jotka on saatu lahjoituksena.

Listasta puuttuu tauluja, joiden lahjoitukseen liittyvät tiedot ovat puutteellisia.

- Vanhin taulu on puoli vuosisataa vanhempi kuin itse kirkko. Taulun antaja on tekstannut kehykseen alkukirjaimensa A.I.S ja vuosiluvun 1697. Maalaus kuvaa Judaksen kirjeen yhdeksännettä jaetta, jossa kerrotaan, miten arkkienkeli Mikael taisteli Perkeleen kanssa Mooseksen kuolleesta ruumiista.
- Maalaus vuodelta 1764 on todennäköisesti alaveteliläisen kirkkomaalarin **Johan Backmanin** tekemä. Sen aiheena on ilmestyskirjan kolmannen luvun yhdestoista jae. Maailman hallitsijat; Kuolema ja Perkele, yrittävät köydellä sitoa hurskaan miehen, joka polvistuu ja tarttuu Kristuksen ristiin. Taulun ovat lahjoittaneet väliskäri, myöhemmin Kokkolan kaupunginväliskäri **Carl Brådd** ja hänen vaimonsa **Maria Christina Spåre**.
- *Jeesus-lapsi vanhempiensa kanssa* -taulu on maalattu 1800-luvulla. Lahjoittaja on **A M Hedman**.
- Väritetty vaskipirros esittää ristiinnaulittua Kristusta Marian ja Maria Magdalenan välissä. Italiankielinen teksti kertoo Livornon ihmeestä. Useat henkilöt nimittäin kokivat 22.9.1796 Livornossa taulua katsoessaan, että Kristus liikkutti silmiään, suutaan ja oikeaa kättään. Taulun lahjoittaja ei ole tiedossa.

- Kaksi värillistä kirjapiirrosta on varustettu teksteillä ranskaksi ja espanjaksi. Toinen esittää ristiinnaulitsemista, toisessa otetaan Kristusta ristiltä. **Brita Johanna Holm** s. Häggqvist lahjoitti ne vuonna 1844.
- *Kristus haudassa* -kuva on painettu N.E.Lundströmin kirjapainossa Jönköpingissä. Kuollut lepää paareilla kynttelikköjen, palvelevien enkeleiden ja pilvien keskellä. Kaupunginvouti **Anders Johan Hallgrenin** lahjoitti taulun vuonna 1843.
- Venäjältä peräisin oleva kuva, joka esittää Kristusta kuoleman valtakunnassa noston miestä ylös, ripustettiin kirkon seinälle vuonna 1859.
- Kuparipiirros 1700-luvulta esittää kuningas Aadolf Fredrikiä, joka hallitsi silloin, kun kirkko rakennettiin. Piirroksen on lahjoittanut **Johann Christian Leopold** Augsburgista.
- Myöhempi lahjoitus on **Vainio Åsvikin** tekemä maalaus *Kristus ristillä*. Taulun kehyksiin hän on käyttänyt saaresta löytynyttä puuta. Taulun lahjoittivat vuonna 1984 Åsvikin leski ja taiteilijapoika **Owe Åsvik**.

Tankarin luotsivaimot ostivat 1957 **J V Kantolan** kultaseppäliikkeestä Kokkolasta kaksi hopeista kynttiläjalkaa saarnastuolin kaiteelle.

Votiivilaiva, joka on kalastajaveneen pienoismalli, lahjoitettiin Tankarin kirkolle vuonna 1966. Sen valmisti öjalaisen **A Kvarnströmin** piirustusten mukaan **H Mattsson** Kaarlasta.

Kokkolan reserviupseerikerholta kirkko sai vuonna 1954 punaisen, samettisen kolehtihaavin, jonka samettikukkaro on myöhemmin uudistettu.

Jumalanpalvelukset ennen

Apulaispapin tehtävä oli toimittaa jumalanpalvelukset saarella. Hän tuli alkukesästä, jolloin kalastus oli meneillään, ja viipyi muutaman viikon. Apulaispappi toimi sekä papina että satamavoutina. Hänen palkkansa oli 12 puolitynnäriä silakkaa sesongilta.

1800-luvulla papin käynnit muuttuivat yhä epäsäännöllisemmäksi. Näiltä käynneiltä löytyy saarnastuolista lyijykynämerkintöjä. **A W Bergman** kirjoitti, että hän on saarnannut ilman käsikirjoitusta suomeksi ja ruotsiksi elokuun 29. päivänä 1867. **W Wegelius** piti saarnan elokuun 11. päivänä 1872 ja rukouksen elokuun 13. päivänä sekä ruotsiksi että suomeksi.

Vuodesta 1934 lähtien järjestettiin yksi jumalanpalvelus joka kesä, jossa saarnattiin sekä ruotsiksi että suomeksi.

Kirkon toiminta 2000-luvulla

Nykyään kirkko on suosittu vihkikirkko ja siellä on järjestetty myös muutamia kastetilaisuuksia.

Kokkolan ruotsalainen seurakunta on järjestänyt yhteistyössä retriittikeskus Snoanin ja myöhemmin *Förbundet Kyrkans Ungdom* -yhdistyksen kanssa Tankarissa hiljaisuuden retriittejä sekä keväällä että syksyllä. Retriiteissä on kokoonnuttu rukoushetkipalveluksiin ja aamumessuihin kirkkoon.

Kirkossa on järjestetty myös monta konserttisarjaa sekä yksittäisiä musiikkihetkiä. Heinäkuun viimeisenä sunnuntaina Tankarissa vietettävä karikokous alkaa kaksikielisellä hartaushetkellä kirkossa.

Presidentti **Sauli Niinistö** ja rouva **Jenni Haukio** vierailivat Tankarin kirkossa 8.6.2017.

Kirkko täyttää 270 vuotta

Vuonna 2024 Tankarin kirkko täyttää kunnioitettavat 270 vuotta. Tämän kunniaksi ehtookellot soivat joka lauantai klo 18 vanhan perinteen mukaisesti.

Kesäkuukausina kirkko on avoinna joka päivä aikaisesta aamusta myöhäiseen iltaan.

Kirkko on Kokkolan seurakuntayhtymän omistuksessa. Kirkossa voidaan järjestää kesäisin jumalanpalveluksia, suorittaa avioliittoon vihkimisiä sekä muita tilan luonteeseen sopivia tilaisuuksia. Kirkon varauskalenterista ja opastuksista huolehtii Visit Kokkola.

Tekstit: Birger Räbb / Kristina Klingenberg / Eija Ahokangas
Kuvat: Kristina Klingenberg (etukansi), Tommi Hietaharju (s.7),
Lisen Forsgård (s. 2–5, takakansi)
Lue lisää Tankarista osoitteessa www.protankar.fi

KOKKOLAN
seurakuntayhtymä